

Nyhedsbrev maj 2022

Årsmøde 2022

Historisk Samfund for Sydøstjylland inviterer til årsmøde **lørdag den 11. juni 2022 kl. 13-17**. Det sker i Christiansfeld, hvor bestyrelsen efter generalforsamlingen og kaffebord inviterer på foredrag om Christiansfeld og Brødremenigheden med Lars Brock Andersen, der er medlem af Brødremenighedens Ældsteråd. Hvis vejret tillader det, slutter vi af med en guidet tur i byen. Nærmere om programmet følger snarest på hjemmesiden www.hssso.dk.

Sommerudflugten 2022

Glæd jer også til årets sommerudflugt lørdag den 27. august 2022 kl. 13.30-16.30, der går til museet "Kellers Minde" i Brejning. Vi starter med en guidet tur i det lille, privatdrevne museum, der rummer åndssvageanstalten De Kellerske Anstalters historie. Efter en kop kaffe i en nærliggende café vil Karen Klint, der i 1967 kom i lære inden for det socialfaglige område netop i Brejning, fortælle om stedet. Karen Klint blev senere leder af et amtsligt projekt i samme regi i Hornsyld, inden hun i små 25 år var folketingsmedlem. I den forbindelse har hun talt "de sent udvikledes" sag på Christiansborg. Karen Klint vil fortælle om tiden her og om mindelunden, hvor der arbejdes på at få en mindesten lavet af Bjørn Nørgaard. Hvis vejret tillader det, vil vi gå en tur i anlægget. Nærmere om arrangementet og tilmelding følger snarest på hjemmesiden www.hssso.dk.

Med venlig hilsen

Bestyrelsen for Historisk Samfund for Sydøstjylland

SÆSONÅBNING: Smidstrup & Omegns Museum

Søndag den 1. maj 2022 kl. 14.00-15.30

Museet viser en udstilling om pengeinstitutter i Smidstrup sogn. Til sæsonåbningen vil Eva Andersen, tidl. Tofthøj, fortælle lidt om sin tid som sparekasseassistent på Madekærvej 5. Der vises også en udstilling med sparebøsser. I stuen har Smidstrup & Omegns Lokalhistoriske Forening arrangeret en ny udstilling om de to andelsmejerier, der var i Smidstrup. Foreningen har også været i magasinet og fundet rigtig mange præmieskilte og kåringer fra dyrskuer mv. Det er blevet til en lille vægudstilling.

Pris: Gratis entré. Der serveres kaffe/te m. brød for 50 kr.

Sted: Smidstrup & Omegns Museum & Lokalarkiv, Præstegårdsvej 74, 7000 Fredericia.

EVENT: 77 år i frihed – markering af Danmarks befrielse i Fredericia.

Onsdag den 4. maj 2022

Frihed kan man ikke tage for givet. Derfor markeres Danmarks befrielse hvert år i Fredericia. Fredag den 4. maj 1945 kl. 20.36 lød frihedsbudskabet fra BBC i London. Det er et budskab, der til stadighed minder os om, at frihed og fred ikke kan tages for givet. Derfor markerer Fredericia hvert år årsdagen med taler, musik, sang, krans og fakkeloptog. I år fejrer Fredericia Kommune, at det er 77 år siden Danmark blev befriet. Traditionen tro starter 4. maj-arrangementet ved Frihedsmonumentet foran Fredericia Banegård, hvor Fredericia Postorkester varmer op med musik. Kl. 19.00 indledes mindehøjtideligheden med faneindmarch og afspilning af Frihedsbudskabet. Årets hovedtaler er brigadegeneral Christian Herskind, og han vil gå på talerstolen, inden der bliver lagt krans og buketter ved monumentet. Som afslutning på mindehøjtideligheden ved monumentet synges "Altid frejdig når du går". Omkring kl. 19.40 gør Fredericia Postorkester, Hjemmeværnet og publikum klar til fakkeloptog op Jernbanegade Vesterbrogade, Norgesgade og Jyllandsgade til Rådhuspladsen. Her vil borgmester Steen Wrist byde velkommen, og derefter begynder uddelingen af Arlette Andersens frihedspris. I dagene omkring 4. maj har du mulighed for at se spændende udstillinger på biblioteket om blandt

andet forbudte bøger og deltage i et 4. maj-løb for børn. Der er også masser af historiske fortællinger i midtbyen og oplevelser på Bunkermuseet, der har åbent både den 4. og 5. maj. Har du endnu ikke set filmen om Arlette Andersen, er der mulighed for at komme gratis i biografen, ligesom der også vil være mindegudstjeneste og alsang i byens kirker. Du kan se hele programmet for fejringen af befrielsen på www.fredericia.dk.

EVENT: Fejring af Danmarks befrielse i Kolding

Onsdag den 4. maj 2022 kl. 19-21.30

På Koldinghus og i Staldgården Museum Kolding mindes vi årsdagen for befrielsen med lys i vinduerne. Gå en tur på Slotsbanken og se de flotte lys, når Koldinghus og Staldgården Museum Kolding mindes årsdagen for befrielsen ved at tænde lys i vinduerne fra 20.37. Programmet for arrangementet kan ses her: <https://museumkolding.dk/arrangementer/%ef%bf%bcfejring-af-danmarks-befrielse/>

Pris: Arrangementet er gratis og kræver ikke tilmelding.

Sted: Staldgården, Staldgården 1, 6000 Kolding

EVENT: Markering af 4. maj i Smidstrup

Onsdag den 4. maj 2022 kl. 19.30

Smidstrup Kirke og Seniorklubben markerer Danmarks befrielse ved et arrangement, hvor byrådsmedlem Hans Hoffensetz holder tale, og vi synger et par sange. Bagefter inviterer Smidstrup & Omegns Museum & Lokalarkiv på en forfriskning.

Pris: Gratis. Der serveres kaffe/te m. brød for 50 kr.

Mødested: Vi mødes ved Mindestenen for Danmarks Befrielse på Vellingvej. Museets adresse til efterfølgende forfriskning er Smidstrup & Omegns Museum & Lokalarkiv, Præstegårdsvej 74, 7000 Fredericia.

Torsdagstaler på Horsens Byarkiv: lokalhistoriske foredrag

Torsdag den 5. maj 2022 kl. 16.00

Torsdagstalerne er en serie gratis lokalhistoriske foredrag i uformelle rammer, serveret i øjenhøjde og med en kop kaffe til. Varighed omkring 60 minutter.

Pris: Gratis, forudgående tilmelding er nødvendig på tlf. 76 29 23 50.

Begrænset antal pladser.

Sted: Byarkivet på Horsens Museum, Sundvej 1A, 8700 Horsens

Aftenåbent på Horsens Kunstmuseum – kunst & mad

Torsdag den 5. maj 2022 kl. 18-20

Med introduktion til udstillingen Fragile inden en gastronomisk oplevelse i museets Café E.

Pris: Pris og yderligere informationer ses på <https://horsenskunstmuseum.dk/>

Sted: Horsens Kunstmuseum, Carolinelundsvej 2, 8700 Horsens

BYVANDRING: BEFRIElsen I FREDERICIA

Torsdag den 5. maj kl. 19

Med udgangspunkt i Befrielsen inviterer Museerne i Fredericia på en byvandring til udvalgte steder og fortæller om hændelser under Besættelsen og ved Befrielsen. Det sker på torsdag den 5. maj 2022 kl. 19. Da meddelelsen om de tyske troppers kapitulation kom den 4. maj om aftenen brød jubelen ud – også i Fredericia. Fem mørke år var endelig slut. Fredericia var under Besættelsen som logistisk centrum med jernbane, dybvandshavn og bro en yderst vigtig by for nazisterne at kontrollere. Byen og omegnen var derfor fyldt med tyske soldater, hvilket gjorde, at den danske modstandsbevægelse var meget aktiv.

Modstandskamp og gengældelsesaktioner i form af schalburgtage satte tydelige spor i byen. Byvandringen er guidet af museumsformidler Rasmus Welling, der er forfatter til bogen "Far, hvad er fred?", som omhandler Fredericia under Besættelsen og Befrielsen.

Pris: Turen er gratis, og der er ingen tilmelding.

Mødested: Ved opgangen til DSBs Mindelund - Prangervej / Sjællandsgade

Byvandring: De Horsens Hestfolk

Tirsdag den 10. maj kl. 16.30

Officerer, unge menige soldater og smukke heste. De var engang en del af bybilledet i Horsens, da det slesvigske kyrasserregiment havde fast base i byen. Allerede fra regimentets ankomst i 1724 og frem til 1842 kunne man se blå uniformer på blandt andet Søndergade, Nørregade, Hestedamsgade og Smedegade, hvor soldaterne boede. Dertil kom regimentets heste, militærsygehus og krudtkammer, der også skulle findes plads til. Soldater, heste og krudt gav liv i byen – på godt og ondt. Og på denne byvandring bliver vi klogere på begge dele. Guide: museumsinspektør Anne Katrine Nagel Christensen, Horsens Museum. Varighed omkring 60 minutter.

Pris: Gratis, forudgående tilmelding er nødvendig på tlf. 76 29 23 50. Begrænset antal pladser.

Mødested: Søndergade 48, 8700 Horsens

Event: Store Bededagsvandring i Kolding

Torsdag den 12. maj kl. 19- 20.30

Tag med på Store Bededagsvandring på voldene omkring Koldinghus. Traditionen tro kan du komme med på en guidet vandretur rundt på voldene omkring byens gamle Kongeslot. Vores guide Hanne Mette Pedersen står for rundvisningen og du kan bl.a. høre om, hvorfor vi overhovedet holder Store Bededag, hvorfor vi spiser varme hveder og baggrunden for, at den enevældige konge Christian 5. indførte Store Bededag i Danmark i 1686. På turen omkring Slottet vil guiden desuden fortælle om de historiske spor i murværket på Slottets yderside, bl.a. om kvaderstenene i fundamentet, om et enkelt vindue med gotisk spidsbue og om skudhullerne i den store træport.

Bemærk: Der er ikke adgang til toiletter. Turen er ikke velegnet til gangbesværede og der anbefales fornuftigt fodtøj.

Pris: 30 kr., børn under 3 år er gratis.

Sted: Porten til Slotsgården på Koldinghus, Koldinghus 1, 6000 Kolding

Kunst & Kaffe på Horsens Kunstmuseum

Søndag den 15. maj 2022 kl. 13.30

Kunst & Kaffe henvender sig til dem, der gerne vil blive klogere på museets samling og aktuelle udstillinger. Arrangementet afsluttes med kaffe og kage i museets café. Denne gang vil der være fokus på udstilling af Frederik Næblerød.

Pris: 60 kr., inklusiv kaffe og kage. Entré til museet er ikke inkluderet i prisen og skal tilkøbes separat.

Sted: Horsens Kunstmuseum, Carolinelundsvej 2, 8700 Horsens

Byvandring i Horsens – kunst i byen

Tirsdag den 17. maj kl. 16.30

Bliv klogere på en række af byens offentlige kunstværker samt en historisk rammesætning for de områder, hvor værkerne er placeret.

Street art værkerne er skabt i samarbejde med Horsens Kommune, Byarkivet, Horsens Kunstmuseum og Galleri Grisk / Kolossal. Arrangementet foregår udenfor, så husk påklædning efter vejrforholdene. Varighed omkring 60 minutter. Guide: kunstformidler Alberte Edberg Behncke.

Pris: Gratis, ingen tilmelding nødvendig.

Mødested: Mødested: oplyses senest 14 dage før arrangement på

<https://horsenskunstmuseum.dk/>

Udflugt: Tur til Rhinens Knæ i Smidstrup Nederskov

Onsdag den 18.maj kl. 19–21

Smidstrup & Omegns Historiske Forening arrangerer en guidet tur til det smukke Rhinens Knæ i Smidstrup Nederskov. Gåuren er på ca. 1 km. Efter turen er der en forfriskning på museet til dem der har lyst.

Pris: Gratis.

Mødested: Nederskovvej. Parkering ved Præstegårdsskoven. Museets adresse til efterfølgende forfriskning er Smidstrup & Omegns Museum & Lokalarkiv, Præstegårdsvej 74, 7000 Fredericia.

Byvandring: Det østlige Horsens

Tirsdag den 24. maj kl. 16.30

Lær om byens spændende historie og om hvordan området øst for Klosterkirken opstod som bydel. Vi skal høre om de første vikingebosættelser ned til å og fjord og om hvad navnet Horsens måske stammer fra. Turen går hen over området, hvor det gamle munkekloster lå og hvor der senere blev bygget et slot, Stjernholm slot. Industrialiseringens indtog i 1800-tallet Horsens i en sådan grad, at der kom til at mangle boliger. Derfor bebyggedes det østlige Horsens i slutningen af 1800-tallet, da området kom ind under Horsens by. På turen besøger vi en helt særlig gade, Ny Havnegade. Gaden blev anlagt på en bar mark på initiativ af den politiske aktør og redaktør Emil Bojsen. Guide: arkæolog Allan Skou Larsen, Horsens Museum. Varighed omkring 60 minutter.

Pris: Gratis, forudgående tilmelding er nødvendig på tlf. 76 29 23 50. Begrænset antal pladser.

Mødested: Havneallé 45, 8700 Horsens

Offentlig omvisning på Horsens Kunstmuseum

Søndag den 29. maj, kl. 13.30

Offentlige omvisninger på Horsens Kunstmuseum henvender sig til alle der er interesseret i at lære mere om museets aktuelle udstillinger og ophængninger. Omvisningerne begynder kl. 13.30 ved museets skranke og er gratis efter betalt entré. Denne gang vil der være fokus på udstillingen Fragile.

Pris: gratis efter betalt entré.

Sted: Horsens Kunstmuseum, Carolinelundsvej 2, 8700 Horsens

TUR: Vandkraft og vandnymfer – Vestbirk Vandkraftværk

Tirsdag den 31. maj kl. 19

Landskabet ved Vestbirk blev ændret dramatisk, da Gudenåen skulle skaffe strøm til industrien. Vestbirk Vandkraftværk blev anlagt i 1924, jernbanen blev ændret og Vestbirk-søerne blev skabt. Hør om kulturhistorien og naturen i et område, hvor åen, elværket, jernbanetraceet og de tre kunstige søer igen står

KULTURTILBUD FRA KULTURINSTITUTIONER I SYDØSTJYLLAND

---

overfor store forandringer. Guider: arkæolog Lars Pagh fra Horsens Museum og Thorke Østergaard fra Naturcenter Ulvedal. Varighed omkring 2 timer.

Pris: Gratis, forudgående tilmelding er nødvendig på tlf. 76 29 23 50. Begrænset antal pladser.

Mødested: P-pladsen på Søvejen, 8752 Østbirk (ved dæmningen nord for Vestbirk Sø)

Fængselsbetjentene fortæller

Hver onsdag kl. 11.00

Kom med en fængselsbetjent på rundvisning og få en oplevelse ud over det sædvanlige. Vores fængselsbetjente har alle noget på hjertet og giver et levende indblik i en ellers lukket verden. De er alle særdeles rutinerede og erfarne formidlere, der brænder for at videregive deres spændende og meget personlige fortællinger. Rundviser: skiftende.

Pris: 35 kr., udover entré til Fængselsmuseet. Varighed: omkring 75 minutter. De åbne rundvisninger kræver ikke forudgående bestilling, men man kan booke en plads på forhånd via hjemmesiden www.faengslet.dk/museum.

Sted: Fængselsmuseet, Fussingsvej 8, 8700 Horsens

Guidet rundvisning i Fængselsmuseet

Torsdage, lørdage og søndage. Se www.faengslet.dk for præcise tider

Kom med på en spændende rundvisning og få et unikt indblik i fængselslivet gennem 153 år. Rundvisningerne giver en god introduktion til både museet og fængselshistorie. Undertemaerne kan variere fra gang til gang for at inkludere særudstillinger og aktuelle emner. Rundviser: skiftende.

Pris: 35 kr., udover entré til Fængselsmuseet. Varighed: omkring 60 minutter. De åbne rundvisninger kræver ikke forudgående bestilling, men man kan booke en plads på forhånd via hjemmesiden www.faengslet.dk/museum.

Sted: Fængselsmuseet, Fussingsvej 8, 8700 Horsens

Fængselsmuseet: Verdens vildeste flugt i Virtual Reality

Hver lørdag og søndag kl. 11-13 og 13.30-15.30

Besøg Fængselsmuseets imponerende VR-oplevelse "Verdens Vildeste flugt". Her kan du selv prøve at kravle igennem flugtkongen Carl August Lorentzens 18 meter lange tunnel. I det virtuelle univers er du udstyret med en lygte og en murerske. Kan du undgå at blive opdaget af betjentene? Falder tunnelen sammen om ørene på dig? Og kan du grave det sidste stykke op til inspektørens kartoffelkælder? Ved hjælp af virtual reality-udstyr kan du selv få oplevelsen af at kravle igennem den trange tunnel. Museets kyndige medarbejder vil både guide dig i brugen af udstyret og fortælle den fascinerende historie om flugtkongen med mottoet "Hvor der er en vilje, er der en vej".

Pris: Gratis efter betalt entré til Fængselsmuseet.

Sted: Fussingsvej 8, 8700 Horsens

UDSTILLING: Frederik Næblerød – TIME TO MOVE

Indtil søndag den 21. august 2022

Horsens Kunstmuseum har fulgt billedkunstner Frederik Næblerød i en længere årrække og set den store kunstneriske udvikling, der er sket igennem årene. Museet har netop erhvervet skulpturen Creature (Totem) fra 2021, af kunstneren, til museets store samling af eksperimenterende samtidskunst. Præsentationen af Frederik Næblerød er den første solomuseumsudstilling for kunstneren og indeholder en række store malerier, der ikke er blevet udstillet før, samt skulpturer. For Frederik Næblerød er kunsten i konstant udvikling, og på Horsens Kunstmuseum ønsker vi at indfange bare et øjeblik af den enorme kunstneriske puls med denne udstilling på museet. Horsens Kunstmuseum har en lang tradition for at udstille og indsamle kunstnere, som på forskellige måder taler sammen indenfor det eksperimenterende kunstfelt og Frederik Næblerøds måde at gå til kunsten på ligger på linje med store dele af museets samling af eksperimenterende samtidskunst. Frederik Næblerøds stil er overvejende ekspressionistisk og naivistisk, den er

fortællende og insisterende, og man bliver som beskuer draget af de vilde penselstrøg i malerierne og de grove og farverige keramiske værker.

Pris: entré.

Sted: Horsens Kunstmuseum, Carolinelundsvej 2, 8700 Horsens

UDSTILLING: MAGT OG GULD – VIKINGER I ØST

Indtil søndag den 18. december 2022

Vikingerens østlige forbindelser, og den enorme guldskat fra Vindelev, spiller hovedrollerne i udstillingen, der åbner op til påskeferien. Harald Blåtand “...vandt sig hele Danmark og Norge, og gjorde Danerne kristne”. Det eftermæle sikrede han sig, ved at mejsle det i den store Jellingsten. Mange vil også vide, at han lod en række af Danmarkshistoriens mest imponerende bygningsværker opføre: Ravingbroen, palisaden omkring Jelling og ringborge landet over. Færre ved måske at Haralds magt i høj grad var baseret på tætte alliancer med herskerne i det nuværende Polen, og Jellingdynastiet stod på skuldrene af en række tidlige konger, som vi kun kender fra sagn, sparsomme kilder og arkæologiske fund. Den kommende udstilling viser den allernyeste viden om både optakten til vikingetiden og Harald Blåtands østlige forbindelser. Forbindelser, som ses tydeligt i udstillingens mange fantastiske fund fra både Danmark og Polen. Et af Danmarkshistoriens hidtil største, rigeste og flotteste guldskatte blev i 2020 fundet ved Vindelev, lidt uden for Jelling. Vindelevskatten indgår i Vejle Museernes vikingeutstilling, der fortæller historien om Harald Blåtands østlige forbindelser, og om den tidlige rigsdannelse, der skabte fundamentet for Jelling dynastiet.

Pris: Gratis.

Sted: Vejle Museerne – Kunstmuseet, Flegborg 16-18, 7100 Vejle. Åbent tirsdag til søndag kl. 11-17, mandag lukket, undtagen i ferier, hvor der er åbent mandage.

UDSTILLING: Mary og kronprinsesserne

Indtil fredag den 30. december 2022

Udstillingen "Mary & Kronprinsesserne" på Koldinghus er blevet til i anledning af Kronprinsesse Marys 50-års fødselsdag og tegner et portræt af den danske kronprinsesse og hendes fire forgængere i Glücksborg-slægten. De besøgende kan se frem til blandt andet at opleve det berømte rubinsæt og den blå kjole og hårbøjle, som Kronprinsessen bar ved Prins Christians dåb i 2006.

I udstillingen vil Kronprinsesse Mary guide de besøgende på en opdagelsesrejse i sine forgængeres og Glücksborg-dynastiets historie. Hovedpersonerne er ud over Kronprinsessen prinsesserne Louise af Hessen-Kassel, Lovisa af Sverige-Norge, Alexandrine af Mecklenburg-Schwerin og Ingrid af Sverige. Blandt dem er Kronprinsesse Mary den eneste med en ikke-kongelig baggrund.

Pris: Entré til museet 125 kr. for voksne, børn og unge under 18 år gratis. Den 10. april er der offentlig introduktion til særudstillingen kl. 13 til 13.30.

Introduktionen er gratis, når du har betalt entré til museet. Der er plads til max 25 personer per rundvisning, som foregår efter først til mølle-princippet.

Henvend dig i billetsalget, hvis du ønsker at deltage.

Sted: Kongernes Samling – Koldinghus, Koldinghus 1, 6000 Kolding

UDSTILLING: Slotte til idioter

Indtil søndag den 23. april 2023

En fortælling om omsorg, racehygiejne og dem, der ikke passer til samfundets normer. Udstillingen handler om menneskene i den danske åndssvageforsorg 1899-1957. I Brejning ligger Den Kellerske Åndssvageanstalt. I storslåede bygninger med høje spir og store parkanlæg. Den var Nordeuropas største anstalt af sin art. Fra 1899-1990 var anstalten hjem for samfundets undermålere og idioter: De åndssvage. Det var den spæde velfærdsstat, som sendte de åndssvage til anstalten. På slottene i Brejning skulle de åndssvage lære at arbejde og gøre nytte i samfundet. De skulle have en hverdag så almindelig som muligt. En hverdag som tog højde for deres fysiske og mentale handicap og som lod dem være det de var: Svage i ånd og krop. Men Brejning var også en isolationsanstalt. De åndssvage skulle gemmes væk for at beskytte samfundet.

KULTURTILBUD FRA KULTURINSTITUTIONER I SYDØSTJYLLAND

De havde en uhæmmet seksualitet, de var løgnagtige, dovne og dyriske. Gennem deres defekte gener kunne de potentielt forurene den danske race og kompromittere den Vesteuropæiske civilisation. De åndssvage var farlige.

Pris: Gratis.

Sted: Kulturmuseet i Spinderihallerne, Spinderigade 11, 7100 Vejle. Åbent tirsdag til søndag kl. 11-17, mandag lukket, undtagen i ferier, hvor der er åbent mandage.